

KORKEIMMAN HALLINTO-OIKEUDEN PÄÄTÖS

Antopäivä 1 (20)
26.8.2011
Taltionumero
2379
Diaarinumero
2379/2/09

Asia Julkista hankintaa koskeva valitus

Valittaja J yliopisto

Päätös, jota valitus koskee

Markkinaoikeus 18.6.2009 nro 287/2009

Asian aikaisempi käsittely

I *OY* on pyytänyt muun muassa *J* yliopiston puolesta 18.5.2007 päivätyllä tarjouspyynnöllä ja 18.5.2007 julkaistulla avointa menettelyä koskevalla EU-hankintailmoituksella tarjouksia valtionhallinnon alaisten organisaatioiden kausijulkaisujen välittämisestä ajalle 1.1.2008–31.12.2009, minkä lisäksi tarjouspyynnössä on varattu mahdollisuus jatkaa sopimuskautta yhdellä vuodella kerrallaan, kuitenkin enintään kaksi vuotta. Hankintayksikkö on saanut kaksi tarjousta kotimaisten kausijulkaisujen osalta ja kolme tarjousta ulkomaisten kausijulkaisujen osalta.

J yliopisto on päätöksellään 5.9.2007 valinnut *L Oyn* kotimaisten kausijulkaisujen välittäjäksi sekä *E B.V:n* ulkomaisten kausijulkaisujen välittäjäksi.

S *AB* on markkinaoikeudelle toimittamassaan hakemuksessa, siltä osin kuin korkeimmassa hallinto-oikeudessa on kysymys, vaatinut, että markkinaoikeus kumoaa *J* yliopiston hankintapäätöksen ja velvoittaa hankintayksikön korjaamaan virheellisen menettelynsä. Yhtiö on toissijaisesti vaatinut, että markkinaoikeus velvoittaa *J* yliopiston suorittamaan yhtiölle hyvitysmaksuna 14 034 euroa. Lisäksi yhtiö on vaatinut, että markkinaoikeus velvoittaa *J* yliopiston korvaamaan yhtiön arvonlisäverottomat oikeudenkäyntikulut 3 797,50 eurolla korkoineen.

Markkinaoikeuden ratkaisu

Markkinaoikeus on valituksenalaisella päätöksellään velvoittanut J yliopiston suorittamaan S AB:lle hyvitysmaksuna 14 000 euroa, kieltänyt J yliopistoa panemasta kausijulkaisujen välittämistä koskevaa hankintapäätöstä täytäntöön tarjouspyynnössä varatun sopimuskauden jatkamisen osalta asettamansa 50 000 euron sakon uhalla ja velvoittanut J yliopiston korvaamaan S AB:n oikeudenkäyntikulut 1 500 eurolla korkoineen. Lisäksi markkinaoikeus on muun ohella hylännyt J yliopiston ja E B.V:n oikeudenkäyntikulujen korvaamista koskevat vaatimukset.

Markkinaoikeus on perustellut päätöstään, siltä osin kuin korkeimmasa hallinto-oikeudessa on kysymys, seuraavasti:

Sovellettavat säännökset

Hankintamenettely on aloitettu ennen 1.6.2007. Asiaan sovelletaan siten julkisista hankinnoista annetun lain 1505/1992 (jäljempänä hankintalaki) säännöksiä sellaisina kuin ne olivat julkisista hankinnoista annetun lain 348/2007 tullessa voimaan.

Asiassa saadun selvityksen mukaan kysymyksessä olevan palveluhankinnan ennakoitu arvonlisäveroton kokonaisarvo ylittää kynnysarvot ylittävistä tavara- ja palveluhankinnoista sekä rakennusurakoista annetussa asetuksessa 380/1998 (hankinta-asetus) säädetyn kynnysarvon. Kysymyksessä on hankinta-asetuksen liitteessä A lueteltuihin niin sanottuihin ensisijaisiin palveluihin kuuluva palvelu, jonka hankintaan on sen lisäksi, mitä hankintalaissa on säädetty, sovellettava mainitun asetuksen säännöksiä.

Hankintamenettely

(- - -)

Voittaneiden tarjoajien tarjousten tarjouspyynnön mukaisuus

L Oy:n tarjous

Tarjoajien tasapuolisen ja syrjimättömän kohtelun turvaamiseksi hankintayksikkö on velvollinen hylkäämään sisällöltään tarjouspyyntöä

vastaamattoman tarjouksen silloin, kun tarjouksen puutteellisuus tai tarjouspyynnön vastaisuus vaarantaa tarjoajien tasapuolisen ja syrjimättömän kohtelun tarjousvertailussa.

Hakija on esittänyt, että kotimaisten julkaisujen välittäjäksi valitun L Oy:n tarjous on ollut tarjouspyynnön vastainen, koska mainitun yhtiön tarjouksessa on suljettu pois alennusprosentin piiristä sellaiset julkaisut, joista kustantaja ei myönnä alennusta.

Markkinaoikeus toteaa, että tarjouspyynnön kohdan ”2. Tarjottavat tuotteet” mukaan hankinnan kohteena ovat kotimaiset ja ulkomaiset kausijulkaisuaineistot, jotka asiakkaan on mahdollista tilata välittäjän kautta. Edelleen samassa tarjouspyynnön kohdassa on todettu, että asiakkaiden tilaukset tai edustavat otokset tilauksista on ryhmitelty aakkosellisenä listana kotimaisten julkaisujen osalta liitteessä 2 ja ulkomaiden julkaisujen osalta liitteessä 3.

Tarjouspyynnön kohdassa ”2.2.1 Perusehto” on todettu seuraavaa: ”Kotimaisista kausijulkaisuista tulee esittää tarjouksessa alennusprosentteina kustantajan julkaisusta listahinnasta. Kotimaisten julkaisujen alennusprosentti tulee esittää erikseen sekä 1) ammatti- ja aikakauslehdille että 2) sanomalehdille. Alennusprosentit koskevat yhtä lailla sekä yliopisto- että tutkimuslaitosasiakkaita.”

Tarjouspyynnön kohdassa ”5. Välittäjän valintaperusteet” on todettu, että kotimaisissa kausijulkaisuissa ainoana arviointiperusteena on hinta. Edelleen tarjouspyynnössä on todettu, että hinnoitteluperusteena käytetään alennusprosentteja kustantajan listahinnasta.

Hakija on esittänyt tarjouskilpailun järjestäjälle seuraavan kysymyksen koskien kotimaisten kausijulkaisujen alennusprosenttia: ”Palveluprosentti, joka ilmoitetaan kotimaisista kausijulkaisuista. Koskeeko tämä alennusprosentti kaikkia julkaisuja? Myös, ne joista kustantajat eivät myönnä alennuksia? Jos tämä alennusprosentti ei koske kaikkia julkaisuja, miten ne julkaisut eritellään, jotka eivät kuulu siihen?”

Tarjouskilpailun järjestäjä on vastannut hakijan esittämään kysymyksen seuraavasti: ”Alennusprosentti koskee kaikkia julkaisuja.” L

Oy on lausumassaan todennut, että tarjouskilpailun järjestäjä on välittänyt sille hakijan esittämiin kysymyksiin annetut vastaukset suullisesti.

L Oy on tarjouksessaan kohdassa 2.1 ”Palvelumaksut ja alennukset” ilmoittanut kotimaisten kausijulkaisujen osalta myöntävänsä kotimaisille ammatti- ja aikakauslehdille 12 prosentin suuruisen alennuksen ja kotimaisille sanomalehdille nollan prosentin suuruisen alennuksen. Tarjouksessa on kuitenkin tämän lisäksi todettu seuraavaa: ”Julkaisut, joihin kustantajat eivät myönnä välittäjäalennusta, ovat ns. nettolehtiä. Näiden lehtien tilaushinnasta L Oy ei myönnä alennuksia.”

Tarjouspyynnössä on edellä todetun mukaisesti edellytetty, että tarjoaja ilmoittaa alennusprosentit erikseen sekä ammatti- ja aikakauslehdille että sanomalehdille, jotka on listattu liitteessä 2. Hankintayksikön edellä mainittuun hakijan kysymykseen antama vastaus on vielä selvittänyt tarjoajille, että alennusprosenttien tulee koskea sekä ammatti- ja aikakauslehtiä että sanomalehtiä riippumatta siitä, myöntääkö kustantaja näille julkaisuille välittäjäalennuksia. Voittaneen tarjoajan tarjouksessa on kuitenkin esitetty alennusprosenttiin liittyen varauma. Voittanut tarjoaja on tarjouksessaan edellä esitetyllä tavalla nimenomaisesti ilmoittanut, että tämä ei myönnä alennusta niille julkaisuille, joille kustantaja ei myönnä välittäjäalennusta. Tarjouksessa ei kuitenkaan ole täsmennetty, mitkä julkaisut tai kuinka suuri osuus julkaisuista on sellaisia, joihin ilmoitettu alennusprosentti ei kohdistu.

Markkinaoikeus katsoo edellä olevan perusteella, että voittaneen tarjoajan tarjous ei mainituilta osin ole ollut tarjouspyynnön edellytysten mukainen. Kotimaisten kausijulkaisujen osalta tarjouksen valintaperusteena on ollut hinta perustuen tarjoajan ilmoittamaan alennusprosenttiin. Voittaneen tarjoajan tarjouksen puutteellisuudessa on siten ollut kysymys tarjouksen vertailukelpoisuuteen liittyvästä seikasta. Näin ollen hankintayksikön olisi tarjoajien tasapuolisen ja syrjimättömän kohtelun turvaamiseksi tullut hylätä L Oy:n tarjous tarjouspyynnön vastaisena.

E B.V:n tarjous

Hakija on lisäksi esittänyt, että ulkomaisten julkaisujen välittäjäksi valitun E B.V:n tarjous ei ole ollut tarjouspyynnön mukainen tarjouksessa ilmoitettujen lehtien käsittelymaksujen osalta.

Tarjouspyynnön kohdassa ”2.2.1. Perusehto” on todettu ulkomaisten kausijulkaisujen osalta seuraavaa: ”Välittäjän tulee esittää tarjouksessaan ulkomaisista kausijulkaisuista asiakkaiden nykytilausten perusteella yleinen, sitova, tilauskohtainen, prosentuaalinen (+/- prosenttia)

palvelumaksu erikseen sekä 1) yliopisto- että 2) tutkimuslaitosasiakkaille.”

Lisäksi tarjouspyynnön kohdassa ”5. Välittäjän valintaperusteet” on todettu ulkomaisten kausijulkaisujen kohdalla, että tarjouksista valitaan kokonaistaloudellisesti edullisin tarjous käyttäen muun ohella valintaperusteena välittäjän hinnoitteluperustetta ja laskutuskäytäntöä 25–35 prosentin painoarvolla. Edelleen tarjouspyynnössä on todettu välittäjän hinnoitteluperusteen ja laskutuskäytännön osalta seuraavaa: ”Käytämme ulkomaisten kausijulkaisujen hinnoitteluperusteena prosentuaalista (+/- prosenttia) palvelumaksua kustantajan julkisesta listahinnasta. Laskutuskäytännöissä kiinnitämme huomiota muun muassa valmiuksiin sähköisessä laskutuksessa.”

Voittanut tarjoaja on tarjouksessaan todennut, että se huomioi koko kokoelman laskettaessa käsittelykuluja ja/tai alennuksia ja että perusteena käytetään keskimääräistä tilausten arvoa ja kustantaja-alennusta. Tarjouksessa todetaan lisäksi seuraavaa: ”Palvelumaksu ja/tai alennukset lasketaan edellä mainituilla perusteilla. Tarjotessaan ulkomaisia kausijulkaisuja on E laskenut huolellisesti tilausten kustannukset ja keskimääräiset julkaisijan myöntämät alennukset. E haluaa tarjota kaikille asiakkaille tätä sopimusta, joka koskee sekä yliopistoja että tutkimuslaitoksia. Kaikkiin julkaisutilauksiin myönnetään 2,2 % alennusta (-2,2 %) julkaisijan listahinnasta. E käyttää samaa palveluarvoa sekä painetuille että online-tilauksille, eikä käytä eri palvelumaksuperusteita painetuille ja online-julkaisuille. Alennus on kiinteä koko sopimuskauden aikana.”

Toisaalta tarjouksessa on todettu myös seuraavaa: ”Osa kustantajista saattaa myöntää välittäjäalennuksia, jotka yleensä koskevat kaupallisia julkaisuja, mutta pääperiaatteessa kustantajat ja tieteelliset yhdistykset eivät anna alennuksia tieteellisistä julkaisuista ja oppimateriaalista. Tilaukset koostuvat yleensä molemman tyyppisistä julkaisuista, joista osalle E :lle myönnetään välittäjäalennuksia ja osalle ei, siksi niiden julkaisujen osalta peritään kiinteiden kulujen peittämiseksi alla olevan taulukon mukainen käsittelymaksu. Tätä hintapolitiikkaa sovelletaan kaikille julkaisuille, joille kustantaja ei myönnä välittäjäalennuksia. E voi antaa asiakkaan pyynnöstä selvityksen julkaisuista, joita asia koskee.” Lisäksi voittanut tarjoaja on tarjouksessaan esittänyt käsittelymaksut maittain Australiasta, Kanadasta, Englannista, Uudesta Seelannista, Norjasta ja Ruotsista sekä Euroopan unionin alueelta hankittavan aineiston osalta.

Tarjouspyynnössä on edellä todetun mukaisesti edellytetty, että tarjoaja ilmoittaa tarjouksessaan sitovan ja tilauskohtaisen prosentuaalisen palvelumaksun. Voittaneen tarjoajan tarjouksessa on kuitenkin esitetty prosentuaaliseen palvelumaksuun liittyen varauma. Voittanut tarjoaja on tarjouksessaan edellä esitetyllä tavalla nimenomaisesti ilmoittanut, että niistä julkaisuista, joista kustantaja ei myönnä välittäjäalennusta, peritään käsittelymaksu, joka tarjouksessa olevan taulukon mukaan on ollut esimerkiksi Euroopan Unionin osalta 12 euroa. Tarjouksessa ei kuitenkaan ole ilmoitettu, mitä julkaisuja käsittelymaksu konkreettisesti koskisi ja minkä suuruisena käsittelymaksu perittäisiin niistä maista tulevien julkaisujen osalta, joita ei ole mainittu tarjouksessa.

Markkinaoikeus katsoo edellä todetun perusteella, että voittaneen tarjoajan tarjous ei mainituilta osin ole ollut tarjouspyynnön edellytysten mukainen. Yhtenä tarjouksen kokonaistaloudellisen edullisuuden arviointiperusteena on tarjouspyynnön mukaan ollut hinnoittelu. Tarjouksen tarjouspyynnön vastaisuudessa on siten ollut kysymys tarjouksen vertailukelpoisuuteen liittyvästä seikasta. Näin ollen hankintayksikön olisi tarjoajien tasapuolisen ja syrjimättömän kohtelun turvaamiseksi tullut hylätä E B.V:n tarjous tarjouspyynnön vastaisena.

Johtopäätös hankintamenettelystä

Hankintayksikkö on edellä olevan perusteella menetellyt hankintalain 9 §:n 1 momentissa tarkoitetulla tavalla julkisista hankinnoista annettujen oikeusohjeiden vastaisesti, kun se ei ole hylännyt L Oy:n ja E B.V:n tarjouksia tarjouspyynnön vastaisina. Asiassa tulee näin ollen harkittavaksi kysymys hankintalain 9 §:ssä säädetyn seuraamuksen määrittämisestä.

Seuraamukset

Hankintapäätöksen kumoaminen

Hankintalain 9 §:n 1 momentin 1–3 kohdassa on säädetty markkinaoikeuden käytettävissä olevista ensisijaisista oikeusturvakeinoista, joita ovat hankintapäätöksen poistaminen, virheellisen menettelyn noudattamisen kieltäminen sekä velvoittaminen virheellisen menettelyn korjaamiseen.

Hankintalain 9 §:n 2 momentin mukaan hyvitysmaksua voidaan määrätä maksettavaksi, jos pykälän 1 momentin 1–3 kohdassa määritellyt

toimenpiteet saattaisivat aiheuttaa 10 §:n 3 momentissa tarkoitetulla tavalla haittaa tai jos hakemus on pantu vireille vasta hankintasopimuksen tekemisen jälkeen. Lain 10 §:n 3 momentin mukaan päättäessä edellä tarkoitetusta toimenpiteestä markkinaoikeuden tulee kiinnittää huomiota siihen, ettei toimenpiteestä aiheudu vastapuolelle tai muiden oikeuksille tai yleisen edun kannalta suurempaa haittaa kuin mitä toimenpiteen edut olisivat.

Hankinnan sopimuskaudeksi on ilmoitettu tarjouspyynnössä 1.1.2008–31.12.2009, minkä lisäksi tarjouspyynnössä on varattu mahdollisuus jatkaa sopimuskautta yhdellä vuodella kerrallaan kuitenkin enintään kaksi vuotta.

Hankintapäätöksen mukaista hankintasopimusta ei ole vielä tehty. Hankintapäätös voidaan näin ollen tarjouspyynnössä varatun sopimuskauden jatkamisen osalta kumota ja sen täytäntöönpano tältä osin kieltää.

Mikäli J yliopisto aikoo edelleenkin toteuttaa hankinnan tarjouspyynnössä varatun sopimuskauden jatkamisen osalta kysymyksessä olevan tarjouskilpailun perusteella, sen tulee tehdä uusi hankintapäätös, jossa otetaan huomioon edellä tässä päätöksessä mainitut seikat.

Hyvitysmaksu

Varsinaisesta hankintakaudesta on kulunut jo lähes kolme neljäsosaa, joten hankintalain 9 §:n 2 momentista ja 10 §:n 3 momentista johtuen ainoana seuraamuksena hankintayksikön todetusta virheellisestä menettelystä voi sen osalta tulla kyseeseen hyvitysmaksun määrääminen. Hankintalain 9 §:n 1 momentin 4 kohdan mukaan hyvitysmaksua voidaan määrätä maksettavaksi sellaiselle asianosaiselle, jolla olisi ollut todellinen mahdollisuus voittaa tarjouskilpailu virheettömässä menettelyssä.

Kotimaisten kausijulkaisujen osalta hankintayksikkö on saanut kaksi tarjousta, joista vain hakijan tarjous on ollut tarjouspyynnön mukainen. Edellä lausuttuun nähden markkinaoikeus katsoo, että hakijalla on hankintalain 9 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitetulla tavalla ollut todellinen mahdollisuus voittaa tarjouskilpailu virheettömässä menettelyssä kotimaisten kausijulkaisujen hankinnan osalta. Asiassa tulee näin ollen tältä osin määrätä hyvitysmaksu.

Ulkomaisten kausijulkaisujen osalta hankintayksikkö on saanut kolme tarjousta. Edellä esitetyillä perusteilla voitaneen tarjoajan tarjous ei ole ollut tarjouspyynnön mukainen. Suoritettussa tarjousten vertailussa L Oy on saanut 3,85 pistettä ja hakija 4,0 pistettä. Hankintayksikkö on soveltanut tarjousten vertailussa tarjouspyynnössä ilmoittamia arviointiperusteita, eikä asiassa ole esitetty, että hankintayksikkö olisi menetellyt niitä soveltaessaan virheellisesti.

Edellä lausuttuun nähden markkinaoikeus katsoo, että hakijalla on hankintalain 9 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettulla tavalla ollut todellinen mahdollisuus voittaa tarjouskilpailu ulkomaisten kausijulkaisujen hankinnan osalta virheettömässä menettelyssä. Asiassa tulee näin ollen myös tältä osin määrätä hyvitysmaksu.

Edellä todetun perusteella asiassa tulee kotimaisten ja ulkomaisten kausijulkaisujen osalta määrätä maksettavaksi hyvitysmaksu. Hyvitysmaksua määrättäessä on hankintalain 9 §:n 2 momentin mukaan otettava huomioon hankintayksikön virheen tai laiminlyönnin laatu, hankinnan kokonaisarvo ja hakijalle aiheutuneet kustannukset ja vahinko. Mainitut seikat huomioon ottaen markkinaoikeus harkitsee hyvitysmaksun määräksi 14 000 euroa.

Oikeudenkäyntikulut

Hallintolainkäyttölain 74 §:n 1 momentin mukaan asianosainen on velvollinen korvaamaan toisen asianosaisen oikeudenkäyntikulut kokonaan tai osaksi, jos erityisesti asiassa annettu ratkaisu huomioon ottaen on kohtuutonta, että tämä joutuu pitämään oikeudenkäyntikulunsa vahinkonaan. Harkittaessa julkisen asianosaisen korvausvelvollisuutta on pykälän 2 momentin mukaan otettava erityisesti huomioon, onko oikeudenkäynti aiheutunut viranomaisen virheestä.

Asian käsittely markkinaoikeudessa on johtunut hallintolainkäyttölain 74 §:n 2 momentissa tarkoitettulla tavalla hankintayksikön virheellisestä menettelystä, joten olisi kohtuutonta, että hakija joutuisi pitämään oikeudenkäyntikulut vahinkonaan. Tämän vuoksi hankintayksikkö on velvoitettava korvaamaan hakijan oikeudenkäyntikulut markkinaoikeuden kohtuulliseksi harkitsemalla määrällä. Oikeudenkäyntikulujen määrää harkittaessa markkinaoikeus on ottanut huomioon, että hakija on toimittanut markkinaoikeudelle kahdeksan samansisältöistä hakemusta, jotka kaikki koskevat samaan tarjouspyyntöön perustuvia kausijulkaisujen välittämistä koskevia hankintoja.

(- - -)

Asian lopputulos huomioon ottaen J yliopisto, (- - -) ja E B.V. saavat pitää oikeudenkäyntikulunsa vahinkonaan.

Käsittely korkeimmassa hallinto-oikeudessa

J yliopisto on valituksessaan vaatinut, että korkein hallinto-oikeus kumoaa markkinaoikeuden päätöksen, kieltää markkinaoikeuden päätöksen täytäntöönpanon eli sallii hankintapäätöksen täytäntöönpanon optiokausilta sekä kieltää panemasta päätöstä täytäntöön oikeudenkäyntikulujen ja hyvitysmaksun osalta sinä aikana, kun asia on korkeimman hallinto-oikeuden käsiteltävänä. Toissijaisesti J yliopisto on vaatinut, että korkein hallinto-oikeus kumoaa markkinaoikeuden päätöksen hyvitysmaksun osalta tai alentaa hyvitysmaksua tai määrää hyvitysmaksun sijasta hankintalain 9 §:n 1 momentin 1-3 kohtien mukaiset seuraamukset. Lisäksi J yliopisto on vaatinut, että korkein hallinto-oikeus velvoittaa S AB:n korvaamaan J yliopiston oikeudenkäynti- ja asianosaiskulut markkinaoikeudessa ja korkeimmassa hallinto-oikeudessa korkoineen.

J yliopisto on perustellut vaatimuksiaan seuraavasti:

Markkinaoikeus on katsonut, että L Oy:n tarjous olisi tullut hylätä tarjouspyynnön vastaisena, koska se on sisältänyt varauman tarjouspyynnön ehtoihin. L Oy:n tarjous on kuitenkin ollut tarjouspyynnön ja alalla yleisesti vakiintuneen käytännön mukainen.

Alan yleinen käytäntö on, että jos kustantaja ei anna välittäjälle alennusta, välittäjä ei myöskään anna alennusta asiakkaalle tai jopa lisää erillisen toimitusmaksun, jos kustantaja on tähän suostunut.

L Oy on ilmoittanut tarjouksessaan kotimaisten ammatti- ja aikakauslehtien alennukseksi 12 prosenttia ja kotimaisten sanomalehtien alennusprosentiksi nolla prosenttia. L Oy on edelleen selvittänyt tarjoustaan ilmoittamalla, että julkaisut, joihin kustantajat eivät myönnä välittäjäalennusta ovat niin sanottuja nettolehtiä. Näiden lehtien tilaushinnasta L Oy ei myönnä alennusta.

S AB on tarjouksessaan ilmoittanut kotimaisten ammatti- ja aikakauslehtien alennukseksi 1,5 prosenttia ja kotimaisten sanomalehtien alennusprosentiksi 1,5 prosenttia. S

AB on edelleen selventänyt tarjoustaan ilmoittamalla, että edellä mainitut alennukset pätevät kaikkiin kotimaisiin lehtitilauksiin riippumatta siitä, myöntävätkö kustantajat alennuksia välittäjälle tai ei, toisin sanoen myös nettolehtiin.

Tarjousaikana annetulla vastauksella ei ole muutettu tarjouspyynnössä ilmoitettua valintaperustetta. Molemmat tarjoajat ovat antaneet alennusprosentit tarjouspyynnön mukaisesti. Ainoa ero on siinä, että L

Oy on ilmoittanut, että alan yleisen käytännön mukaisesti niin sanoista nettolehdistä ei myönnetä alennusta ja S

AB on ilmoittanut, että alennusprosentti koskee myös nettolehtiä. S

AB:n jälkikäteen esittämille väitteille siitä, että se olisi antanut korkeamman alennusprosentin, ellei se olisi saanut sellaista käsitystä I OY:n antamasta vastauksesta, että nettoleh-

det tulee sisällyttää tarjottavaan alennusprosenttiin, ei tule antaa painoarvoa. S

AB ei olisi kuitenkaan antanut korkeampaa alennusprosenttia kuin L Oy, koska nettolehdet on laskettu katteeseen, jonka pohjalta alennusprosentit on annettu.

Tarjousten vertailussa on käytetty vertailuperusteena alennusprosenttia tarjouspyynnön mukaisesti. Tarjoukset on pystytty vertailemaan. Molemmat tarjoajat ovat ilmoittaneet alennusprosentit tarjouspyynnön ehtojen mukaisesti. Tarjouspyynnössä tai sen täydennyksissä ei ole otettu kantaa siihen, miten prosentit on ilmoitettava eikä tätä ole ollut ostajan tarkoitus määritelläkään vaan on ollut tarkoitus toimia alalla vallitsevalla tavalla. Kaikille vertailukohdille on tullut antaa prosentti, jotta vertailu on voitu tehdä.

Tarjouspyynnössä alennusprosentteista on puhuttu monikossa. Se, että kysyjä on kysynyt yksikössä ja siihen on vastattu yksikössä, ei ole tarkoittanut sitä, että prosentteja olisi ollut vain yksi vaan vastaus on annettu samassa muodossa kuin kysymys. Jos olisi tarkoitettu, että kaikille julkaisuille olisi pitänyt antaa sama prosentti, siitä olisi mainittu erikseen.

Myöskään E B.V:n tarjous ei ole ollut tarjouspyynnön vastainen. Sen ilmoittama käsittelymaksu ei ole tarjouspyynnön vastainen varauma. E B.V. ei ole tarjouksessaan kiistänyt sitä, etteikö ilmoitettu alennusprosentti koskisi myös nettolehtiä. Tarjouksessa on nimenomaisesti todettu, että "Kaikkiin julkaisutilauksiin myönnetään 2,2 % alennusta julkaisijan listahinnasta."

Mikäli L Oy:n ja E B.V:n tarjouk-
set katsotaan tarjouspyynnön vastaisiksi, myös S
AB:n tarjous on ollut tarjouspyynnön vastainen.

S AB ei ole tarjouksessaan ilmoittanut Voya-
ger-kirjastojärjestelmän tarjoushintaa. Tarjouksessa ei ole myöskään ol-
lut PrettyLib:n esittelyä eikä sen hintaa. Tarjouksessa mainitusta Swets-
Wise Linker linkityspalvelusta, joka on SWOC:n lisäpalvelu, ei ole il-
moitettu, onko se maksuton vai maksullinen. Metahakupalvelimen ja ti-
lastopalvelun kohdalla on mainittu, että näiden palvelujen hinnoittelu so-
vitaan erikseen jokaisen asiakkaan kanssa. Tarjous on ollut tarjouspyyn-
nön vastainen, kun siinä ei ole ilmoitettu edellä mainittujen palvelujen
hintoja, vaikka se on ollut selkeä tarjouspyynnön vaatimus.

S AB:n antama alennusprosentti ei ole myös-
kään koskenut kaikkia tilauksia vaan osaan tilauksista on tehty hintava-
raumia.

Asiakas on tarjouspyynnön mukaan pidättänyt oikeuden saada myös vä-
littäjän kautta tehtäviin tilauksiin ne lisäedut ja alennukset, joista FinE-
Lib-konsortion yhteydessä on kustantajan kanssa sovittu. Tarjouksessa

S AB on kuitenkin ilmoittanut, että palvelu-
maksu FinElib-tilauksista on kustantajan virallinen listahinta vähennet-
tyinä FinElib-alennuksella ja lisättynä kahden prosentin palvelumaksulla.

S AB on ilmoittanut tarjouksessaan, että lento-
postin hinta peritään kustantajan ilmoittaman hinnoittelupolitiikan mu-
kaisesti. Tarjouksesta on myös ilmennyt, että niissä tapauksissa, joissa

S AB neuvoteltuaan kustantajien kanssa pys-
tyy tarjoamaan asiakkaalle edullisempia hintoja esimerkiksi konsortio-
neuvottelujen perusteella tai pakettihintoja yksittäisiltä kustantajilta, pa-
ketin kokonaishinta tai alhaisempi hinta on kustantajan virallinen lista-
hintaa. Tällöin palvelumaksu on kustantajan edullisempi hinta lisättynä
kahden prosentin palvelumaksulla.

Markkinaoikeus on määrännyt tapauksessa kaksi seuraamusta eli käyttä-
nyt sekä ensisijaisia reaali-keinoja että sen lisäksi määrännyt vielä hyvi-
tysmaksun. Tätä on pidettävä kohtuuttoman ankarana seuraamuksena.

J yliopisto on antanut vapaaehtoisen sitoumuksen olla panematta
hankintapäätöstä täytäntöön markkinaoikeuden käsittelyn aikana. Mark-
kinaoikeudella on siten ollut käytettävissään reaali-keinot. Oikeuskäsitte-
lyn venymistä hankintayksiköstä riippumattomista syistä ei voida pitää
hyväksyttävänä syynä reaali-keinoista luopumiselle.

Hyvitysmaksun määrääminen on ollut kohtuuton seuraamus ja lisäksi vastoin hankintalakiä sikäli, että hankintalain 9 §:n mukaan hyvitysmaksu on vaihtoehto reaali-keinojen käyttämiseksi. Perussopimuskauden osalta täytäntöönpanoa ei ole kielletty vedoten ajan kulumiseen. Se, että markkinaoikeus ei ole halunnut käyttää mahdollisuutta kieltää täytäntöönpanoa myös perussopimuskaudelta, ei johdu J yliopistosta. Jos hakemus olisi käsitelty markkinaoikeudessa kohtuullisessa käsittelyajassa, virheellinen hankintapäätös olisi voitu kumota ja kilpailuttaa hankinta uudelleen.

Hankintayksikölle tai voittaneelle tarjoajalle ei olisi aiheutunut kohtuutonta haittaa reaali-keinojen käytöstä. Myöskään reaali-keinojen käytöstä aiheutuvat haitat eivät olisi olleet etuja suuremmat. Kun hankintalain 9 §:n 2 momentin tarkoittamaa, reaali-keinojen käytön estävää hankintasopimusta ei ole tehty, kyseisessä lainkohdassa asetetut edellytykset hyvitysmaksun määräämiselle eivät täyty.

S AB:llä ei ole ollut todellista mahdollisuutta voittaa tarjouskilpailua vaan senkin tarjous olisi tullut hylättyä tarjouspyynnön vastaisena.

S AB ei ole perustellut hyvitysmaksun määrää eikä sen laskentatapaa. Myöskään markkinaoikeuden perusteluista ei ilmene perusteluja tuomitun hyvitysmaksun määrälle. Tätä ei voida pitää riittävänä hankintayksikön oikeusturvan kannalta. Markkinaoikeus ei ole huolehtinut asian riittävästä selvittämisestä hallintolainkäyttölain mukaisesti.

Vuotuisten kotimaisten kausijulkaisujen hankintojen määrä on ollut noin 400 000 euroa kattaen lehtien hinnan ja välittäjän osuuden. Jos välittäjän osuudeksi arvioidaan kolme prosenttia, välittäjän osuus hankintojen arvosta olisi noin 13 000 euroa. Markkinaoikeuden päätöksellä S

AB saa enemmän hyvitysmaksua kuin se olisi saanut palkkiota koko sopimusvuoden aikana. Hyvitysmaksun määrä voi joka tapauksessa olla enintään 5-10 prosenttia välittäjän osuudesta eli 650-1 300 euroa.

Asian käsittely ei ole johtunut J yliopiston virheellisestä menettelystä. J yliopiston menettely on perustunut kaikilta osin hankintalain säännöksiin. Asiassa ei ole kohtuutonta, että S

AB maksaa itse oikeudenkäyntikulunsa ja että se velvoitetaan korvaamaan J yliopiston oikeudenkäyntikulut.

S AB on selityksessään vaatinut, että korkein hallinto-oikeus hylkää valituksen ja velvoittaa J yliopiston korvaamaan yhtiön oikeudenkäyntikulut korkeimmassa hallinto-oikeudessa korkoineen.

S AB perustellut vaatimuksiaan muun ohella seuraavasti:

Hankintamenettelyä on rasittanut olennainen menettelyvirhe, koska hankintayksikkö ei ole varmistanut tai edellyttänyt puolueetonta hankintamenettelyä salliessaan hankintakonsultin, I OY:n, kaksoisroolin eli toimimisen hankinnassa valmistelijana sekä voittaneiden yritysten myynninedistäjänä. Hankintayksikön menettely on ristiriidassa oikeuskäytännön kanssa.

S AB:lle on tiedustelun jälkeen ilmoitettu, että alennusprosentin tulee koskea kaikkia kotimaisia kausijulkaisuja. Tästä huolimatta I OY on hyväksynyt L Oy:n tarjouksen, joka on pitänyt sisällään kaksi erillistä alennusprosenttia kotimaisista aikakauslehdistä 12 prosenttia ja nolla prosenttia niistä kotimaisista ammatti- ja aikakauslehdistä, joista kustantajat eivät myönnä alennuksia eli niin sanotuista nettolehdistä. L Oy:n tarjous on ollut tarjouspyynnön vastainen.

Jos S AB olisi tiennyt, että alennusprosentin voi eriyttää, se olisi antanut huomattavasti korkeamman alennusprosentin.

S AB:lla on ollut oikeus luottaa I AB:n antamaan tietoon yhdestä alennusprosentista. Välityspalveluiden markkinoilla ei ole sellaisia yleisesti hyväksyttäviä käytäntöjä, joihin hankintayksikkö on viitannut valituksessaan.

E B.V:n tarjous on ollut tarjouspyynnön vastainen, koska tarjouksesta ei ole ilmennyt, minkä suuruiset käsittelymaksut ovat kyseisen esimerkkilistan ulkopuolelta tulevien ulkomaisten lehtien osalta. E B.V:n on ollut helppo antaa vertailuperusteena käytettävä alennusprosentti, kun se on varannut itselleen oikeuden periä epämääräisiksi jääviä käsittelymaksuja.

S AB:n tarjous ei ole ollut tarjouspyynnön vastainen.

Tarjouspyynnön kohdassa "Tarjottavat tuotteet" ja "Perusehto" on määritelty hankinnan kohteet. Lisäpalvelutuotteet eivät ole olleet hankinnan kohteena. SwetsWise-tilausjärjestelmä on ilmainen. Tarjouksessa on kirjastojärjestelmien osalta ilmoitettu, että ne ovat ilmaisia.

S AB:n tarjouksessa on mainittu, että S tarjoaa tutkimuslaitoksille palveluja ja työkaluja informaation hallinnointiin ja tiedon joustavaan käsittelyyn. Edellä mainitut palvelut, joiden hinnoista sovitaan erikseen jokaisen asiakkaan kanssa, eivät ole sellaisia, että ne luokiteltaisiin "kausijulkaisuhankintojen alaisiksi". Myöskään L Oy ja E B.V eivät ole hinnoitelleet kyseisiä palveluja ja työkaluja informaation hallinnointiin ja käsittelyyn. Kyseiset palvelut ja työkalut ovat olleet tarjouksessa esittelytarkoituksessa. Tämän ovat ymmärtäneet kaikki tarjoajat, hankintayksiköt ja myös hankintakonsultti.

Hankintayksikkö ei ole tuonut esille, mikä ongelma liittyy siihen, että S AB on ilmoittanut perivänsä lentopostin hinnan kustantajan ilmoittaman hinnoittelupolitiikan mukaisesti. Myös L Oy on ilmoittanut tarjouksessaan samansisältöisesti. Kyse ei ole kummankaan tarjoajan osalta hintavaraumasta. Mitään tällaista ei ole esitetty hankintapäätösehdotuksessa eikä hankintapäätöksessä.

FinELib on ollut lisäpalveluvaatimus. Tämän ovat ymmärtäneet kaikki tarjoajat, hankintayksiköt ja myös hankintakonsultti. S

AB on sitoutunut näihin lisäpalveluihin tarjoamalla palveluaan kustantajan kanssa neuvoteltuun edullisimpaan hintaan lisättynä kahden prosentin palvelumaksulla. S AB on sitoutunut näihin lisäpalveluihin hankintayksikön vaatimusten mukaisesti. Kyseessä ei ole hintavarauma vaan sitoutuminen käyttämään kustantajien kanssa neuvoteltua alinta hintaa hankintayksikön tahdon mukaisesti. Kyseinen hinta voi olla virallinen listahinta tai kustantajan kanssa neuvoteltu lisäetu tai alennus.

Hankintayksikkö ei voi vedota sellaiseen virheeseen, jota ei ole tuotu esille hankintapäätöksessä. Hankintayksikön tulisi dokumentoida kaikki virheet hankintapäätökseen, jotta hylätyksi tullut yritys voisi valitusajan kuluessa arvioida hylkäysperusteiden oikeudenmukaisuuden ja laillisuuden.

S AB:llä on ollut todellinen mahdollisuus voittaa tarjouskilpailu.

Hyvitysmaksu ei ole määrältään kohtuuton, kun otetaan huomioon hankinnan kokonaisarvo, virheen laatu ja S AB:lle
aiheutunut vahinko. Hyvitysmaksu on vähemmän kuin S

AB olisi saanut hankintayksiköltä katetta. Markkinaoikeuden määräämä hyvitysmaksu on kohtuullinen, koska reaalikeynoa ei ole prosessin edelleen hankintayksikön valituksen vuoksi viivästyessä enää kuin vähäisessä määrin käytettävissä. Reaalikeynojen käytettävyyttä hankintayksikkö ei ole edes kiistänyt. Markkinaoikeuden käsittelyn viivästyminen on johtunut hankintayksikön jälkijättöisistä argumentoinnista.

E B.V. on selityksessään yhtynyt J
yliopiston vaatimukseen. Lisäksi E B.V. on
vaatinut, että korkein hallinto-oikeus velvoittaa S
OY:n korvaamaan E B.V:n oikeuden-
käynti- ja asianosaiskulut markkinaoikeudessa ja korkeimmassa hallinto-
oikeudessa korkoineen.

E B.V. on perustellut vaatimuksiaan muun
ohella seuraavasti:

E B.V:n tarjouksessa ilmoitettu käsittely-
maksu on ollut tarjouspyynnön mukainen. Markkinaoikeus on tulkinnut
tarjouksen käsittelymaksun osalta virheellisesti. Tarjouspyynnön mukaan
tarjouksissa on tullut ilmoittaa yleinen prosentuaalinen palvelumaksu
kuten E B.V on tehnytkin. Tarjouksessa mai-
nittu käsittelymaksu ei vaikuta tarjouksen vertailuperusteena käytettyyn
prosentuaalisen palvelumaksun myöntämiseen. Tarjouspyynnön mukaan
erikseen ilmoitettavia, vertailuperusteisiin kuulumattomia laskutuslisä
ei voida katsoa varaumaksi prosentuaaliseen palvelumaksuun, joka poik-
keuksetta myönnetään kaikkiin tilauksiin. E
B.V:n tarjouksen prosentuaalinen palvelumaksu on tarjouspyynnön mu-
kaisesti yleinen ja sitova. Mikäli laskutuslisä katsottaisiin varaumaksi
palvelumaksuun, tulisi vastaavasti muidenkin tarjoajien vastaavantyypp-
piset lisät katsoa varaumiksi palvelumaksuun. Prosentuaalinen palvelu-
maksu ja laskutuslisä ovat tarjouspyynnössä ja tarjouksessa toisistaan
selvästi erilliset. E B.V:n laskutuslisä ei voi
olla tarjouspyynnön vastainen. Hinnan vertailuperuste on ollut tarjous-
pyynnön mukaan yleinen alennusprosentti kustantajan julkisesta lista-
hinnasta ilman tuotekohtaista erittelyä. Tarjouspyynnössä on avoimesti
pyydetty ilmoittamaan selvitys laskutus- ja maksuehdoista erikseen. Las-
kutuslisä ei ole vaikuttanut millään tavoin prosentuaaliseen palvelumak-
suun eikä tarjousten vertailuun.

L Oy ei sille varatusta tilaisuudesta huolimatta antanut selitystä valituksesta.

J yliopisto on vastaselityksessään muun ohella lausunut, että *S AB:n väitteet I OY:n kaksioisroolista* ovat perusteettomia. Markkinaoikeuden perustelut tältä osin ovat täysin oikeat.

Hankintamenettelyn ainoa virheellisyys on ollut se, että voittajien tarjoukset olisi tullut tarjouspyynnön vastaisina hylätä. Tarjouspyynnön vastaisuus ei suinkaan ole ollut ilmeistä vaan hyvin tulkinnanvarainen asia.

Prosessin pitkittyminen on johtunut *S AB:sta*. Se on markkinaoikeudelle antamassaan vastaselityksessä muun muassa esittänyt uuden väitteen siitä, että *E B.V:n* tarjous on ollut tarjouspyynnön vastainen.

Hankintayksikkö ei ole pitänyt *S AB:n* tarjousta tarjouspyynnön vastaisena, koska kaikkia tarjoajia on kohdeltu yhdenmukaisesti, tasapuolisesti ja syrjimättä tarjousvertailussa eikä kenenkään tarjousta ole todettu tarjouspyynnön vastaiseksi. Vasta kun markkinaoikeus on todennut, että *L Oy:n ja E B.V:n* tarjoukset ovat olleet tarjouspyynnön vastaisia, on tullut tarvetta tutkia myös *S AB:n* tarjous samoilla kriteereillä kuin *L Oy:n ja E B.V:n* tarjoukset.

Tarjouspyynnössä on selkeästi ilmaistu, mitä tarjouksista on tullut ilmeistä. *S AB:n* tarjous on ollut tarjouspyynnön vastainen eikä *S AB:lla* olisi ollut todellista mahdollisuutta voittaa tarjouskilpailua.

Vastaselitys on annettu tiedoksi *S AB:lle* ja *E B.V:lle*.

E B.V on lisälausumassaan ilmoittanut oikeudenkäyntikulujensa määrän. Lisälausuma on annettu tiedoksi *S AB:lle*.

S AB on antanut 8.6.2011 lisälausuman.

Lisälausuma on annettu tiedoksi *J yliopistolle ja E B.V:lle*.

S AB on antanut 21.6.2011 lisälausuman.

Lisälausuma on annettu tiedoksi J yliopistolle ja E
B.V:lle.

J yliopisto on ilmoittanut, ettei sillä ole enää lausuttavaa asiassa.

Merkittään, että korkein hallinto-oikeus on päätöksellään 29.12.2009 taltionumero 3713 hylännyt J yliopiston vaatimuksen täytäntöönpanoa koskevan määräyksen antamisesta asiassa.

Korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisu

1. Korkein hallinto-oikeus jättää E B.V:n oikeudenkäyntikulujen korvaamista koskevan vaatimuksen tutkimatta siltä osin kuin vaatimus koskee oikeudenkäyntikuluja markkinaoikeudessa.

2. Korkein hallinto-oikeus kumoo markkinaoikeuden päätöksen hyvitysmaksun määräämisen osalta. J

S yliopisto vapautetaan velvollisuudesta suorittaa hyvitysmaksua AB:lle.

Muilta osin valitus hylätään. Markkinaoikeuden päätöstä ei muilta osin muuteta.

3. Korkein hallinto-oikeus hylkää J yliopiston, E B.V:n ja S AB:n oikeudenkäyntikulujen korvaamista koskevat vaatimukset korkeimmassa hallinto-oikeudessa.

Perustelut

1. E B.V. ei ole valittanut markkinaoikeuden päätöksestä oikeudenkäyntikulujen osalta. E B.V:n valitusajan päättymisen jälkeen esittämä oikeudenkäyntikulujen korvaamista koskeva vaatimus on jätettävä tutkimatta siltä osin kuin se koskee oikeudenkäyntikuluja markkinaoikeudessa.

2. Markkinaoikeuden päätöksessä mainituilla perusteilla L Oy:n ja E B.V:n tarjoukset ovat olleet tarjouspyynnön vastaisia. Hankintayksikön olisi tullut sulkea kyseiset tarjoukset tarjouskilpailusta.

Kysymys on nyt korkeimmassa hallinto-oikeudessa siitä, onko S

AB:lle tullut määrätä maksettavaksi hyvitysmaksua sillä perusteella, että hankintayksikkö on menetellyt hankintalain 9 §:n 1 momentissa tarkoitetulla tavalla julkisia hankintoja koskevien oikeusohjeiden vastaisesti, kun se on hyväksynyt tarjousten vertailuun ja valinnut tarjouskilpailun voittajiksi tarjoajat, joiden tarjoukset ovat olleet tarjouspyynnön vastaisia.

Siihen nähden, että hankintalain 9 §:n 1 momentin 4 kohdan mukaan hyvitysmaksua voidaan määrätä maksettavaksi sellaiselle asianosaiselle, jolla olisi ollut todellinen mahdollisuus voittaa tarjouskilpailu virheettömässä menettelyssä, asiassa on tutkittava, onko S

AB:n tarjous ollut hankintayksikön korkeimmassa hallinto-oikeudessa esittämin tavoin tarjouspyynnön vastainen.

Tarjouspyynnössä on edellytetty, että tarjoaja esittää tarjouksessaan kotimaisten kausijulkaisujen osalta alennuksen prosentteina kustantajan julkisesta listahinnasta ja ulkomaisten kausijulkaisujen osalta sitovan ja tilauskohtaisen prosentuaalisen palvelumaksun. Tarjouspyynnön mukaan välittäjän valintaperusteena käytetään kotimaisissa kausijulkaisuissa alennusprosenttia julkisesta listahinnasta ja ulkomaisissa kausijulkaisuissa muun ohella prosentuaalista palvelumaksua julkisesta listahinnasta.

S AB on tarjouksessaan kohdassa "2. Hinnat" ilmoittanut palvelumaksuna ulkomaisista kausijulkaisuista sekä yliopisto- että tutkimuslaitosasiakkaille 1,5 prosentin alennuksen kustantajan virallisesta listahinnasta. Kotimaisille kausijulkaisuille S

AB on ilmoittanut antavansa 1,5 prosentin alennuksen kustantajan virallisesta listahinnasta sekä ammatti- ja aikakauslehtien että sanomalehtien osalta.

S AB on tarjouksessaan kuitenkin vielä ilmoittanut, että palvelumaksu on kaksi prosenttia kustantajan edullisemmasta hinnasta, jos S AB neuvoteltuaan

kustantajan kanssa pystyy tarjoamaan edullisemmän hinnan. Edelleen S AB on FinELib-tilausten osalta ilmoittanut, että palvelumaksu on kaksi prosenttia kustantajan virallisesta listahinnasta vähennettynä FinELib-alennuksella.

Tarjoaja kantaa vastuun siitä, että sen tarjous on tarjouspyynnön mukainen eikä se sisällä tarjouspyynnön vastaisia ehtoja tai varaumia.

S AB on tarjouksessaan ilmoittanut tarjouspyynnön mukaisesti kustantajan julkisesta listahinnasta lasketun alennusprosentin ja palvelumaksun. S AB on

kuitenkin ilmoittanut myös kahden prosentin palvelumaksun laskettuna muusta kuin kustantajan julkisesta listahinnasta. Näin ollen S

AB on esittänyt tarjouksessaan hintavarauman. Kysymys on ollut tarjouksen vertailukelpoisuuteen vaikuttavasta seikasta.

Kun S AB:n tarjous on ollut edellä todetulla tavalla tarjouspyynnön vastainen, S AB:llä ei ole ollut hankintalain 9 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettua todellista mahdollisuutta voittaa tarjouskilpailua. Hyvitysmaksun määräämisen edellytyksiä ei siten ole. Markkinaoikeuden päätös on hyvitysmaksun määräämisen osalta kumottava.

Kun muutoin otetaan huomioon edellä ilmenevät markkinaoikeuden päätöksen perustelut ja siinä mainitut oikeusohjeet sekä korkeimmassa hallinto-oikeudessa esitetyt vaatimukset ja asiassa saatu selvitys, markkinaoikeuden päätöksen muuttamiseen muilta osin ei ole perusteita.

3. Osaksi asian laatuun ja osaksi sen lopputulokseen nähden ja kun otetaan huomioon hallintolainkäyttölain 74 §, J yliopistolle, E B.V:lle ja S AB:lle ei ole määrättävä maksettavaksi korvausta oikeudenkäyntikuluista korkeimmassa hallinto-oikeudessa.

Tätä kaikki asianomaiset noudattakoot.

Korkein hallinto-oikeus:

Kari Kuusiniemi

Irma Telivuo (t)

Matti Pellonpää

Alice Guimaraes-Purokoski

Outi Suviranta

Asian esittelijä,
oikeussihteeri Riitta Hämäläinen

Jakelu

Päätös	J	yliopisto, oikeudenkäyntimaksu 223 euroa
Jäljennös	E	B.V
	L	Oy
	S	AB
		Markkinaoikeus
		Työ- ja elinkeinoministeriö
Asiakirjat		Korkein hallinto-oikeus